

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**

dr Edyta Bielak-Jomaa

Warszawa, 03-12-2018

ZSPU.023.130.2018.TG

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

ul. Wiejska 4/6/8

00 – 902 Warszawa

elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP

/KSRP/SkrytkaESP

w odpowiedzi na pismo z dnia 19 listopada 2018 r. – znak: GMS-WP-173-310/18 – (data wpływu do Urzędu Ochrony Danych Osobowych 23 listopada 2018 r.) dotyczące rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3023), powoływanego dalej z zastosowaniem skrótu „projekt”, uprzejmie informuję, że choć projekt ten na rządowym etapie prac legislacyjnych był opiniowany przez organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych, to przedłożone przez niego uwagi nie zostały uwzględnione przez Projektodawcę. Dlatego Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych zgłasza następujące uwagi do projektu.

I. Wbrew stanowisku Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, konsekwentnie wyrażanemu w pismach z dnia 7 czerwca 2018 r. (znak: DOLiS.023.124.2018.BG) i z dnia 22 października 2018 r. (znak: ZSPU.023.130.2018.MW) skierowanych do Pana Bartosza Marczuka – ówczesnego Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Projektodawca, decydując o wprowadzeniu do ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny

WYDZIAŁ PRZYZYDIALNY

L.dz.

Data wpływu 4 XII 2018

tel. 22 531 07 20

fax. 22 531 03 99

i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076 i 1544) wykazów prowadzonych przy użyciu systemu teleinformatycznego zapewnianego przez ministra właściwego do spraw rodziny (art. 38c i art. 38d ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawane przez art. 1 pkt 29 projektu), nie przeprowadził analizy zasadności przyjęcia takiego rozwiązania. Uwzględniając zaś zarówno bardzo szeroki katalog danych osobowych, które mają być przetwarzane, jak i okoliczność, iż wśród przetwarzanych w wykazach danych znajdują się również szczególne kategorie danych osobowych, w rozumieniu art. 9 ust. 1 *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)* (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.¹⁾), powoływanego dalej z zastosowaniem skrótu „rozporządzenie 2016/679”, ustanowienie, na podstawie art. 38c ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawanego przez art. 1 pkt 29 projektu, przedmiotowych wykazów powinno zostać poprzedzone przeprowadzeniem przez Projektodawcę oceny skutków planowanej operacji przetwarzania dla ochrony danych osobowych (w rozumieniu art. 35 ust. 1 rozporządzenia 2016/679). Co prawda – w myśl art. 35 ust. 10 rozporządzenia 2016/679 – art. 35 ust. 1–7 rozporządzenia 2016/679: „nie mają zastosowania, jeżeli przetwarzanie na mocy art. 6 ust. 1 lit. c) lub e) [rozporządzenia 2016/679 – przyp. autora] ma podstawę prawną w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator, i prawo takie reguluje daną operację przetwarzania lub zestaw operacji, a oceny skutków dla ochrony danych dokonano już w ramach oceny skutków regulacji w związku z przyjęciem tej podstawy prawnej – chyba że państwa członkowskie uznają za niezbędne, by przed podjęciem czynności przetwarzania dokonać oceny skutków dla ochrony danych”, lecz ocena skutków regulacji, w odniesieniu do – kwestionowanych przez organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych – wykazów, także przeprowadzona nie została. Wobec tego Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych oponuje przeciwko rozwiązaniom prawnym zaproponowanym w art. 38c i art. 38d ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawanym przez art. 1 pkt 29 projektu.

¹⁾ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2.

Za zasadnością – wyżej zaprezentowanego – stanowiska organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych dodatkowo przemawia fakt, iż – projektowany (art. 1 pkt 29 projektu) – art. 38c ust. 11 pkt 1–5 i 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w sposób ogólnikowy formułuje cel udostępnienia z wykazów przetwarzanych danych osobowych: „realizacja zadań określonych w ustawie” (pkt 1–5) albo „wykonywanie zadań określonych w przepisach o statystyce publicznej” (pkt 12), a w całym art. 38c ust. 11 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawanym przez art. 1 pkt 29 projektu, nie określono trybu, w jakim dane miałyby być udostępnianie. Takie sformułowanie komentowanego przepisu ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mogłoby prowadzić do swobodnego i niekontrolowanego udostępniania danych z wykazów. Tymczasem Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych stoi na stanowisku, że z przyczyn, o których mowa była już wcześniej (szeroki katalog danych osobowych, szczególne kategorie danych osobowych), dostęp do danych zawartych w wykazach powinien odbywać w trybie wnioskowym i w ściśle skonkretyzowanym celu. Dostęp do tych danych winien być dokładnie regulowany i poddawany okresowej kontroli tak, aby możliwe było przeciwdziałanie ewentualnym nadużyciom polegającym na nieuzasadnionym pozyskiwaniu danych, zwłaszcza jeżeli dostęp ten miałby odbywać się drogą elektroniczną. Nie można przy tym pominąć, iż w przypadku dostępu bezwnioskowego problemem jest brak możliwości sprawowania przez administratora realnej, uprzedniej kontroli adekwatności udostępnienia danych osobowych. Taką formę dostępu do danych uznać należy za wiążącą się z ryzykiem nadmiarowego udostępnienia danych, gdyż administrator traci możliwość weryfikacji, czy pozyskanie danych przez zainteresowanego w każdym konkretnym przypadku było zasadne.

- II. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych podtrzymuje także, swój – wniesiony w pismach, o których mowa w pkt I. – sprzeciw wobec rozszerzenia w art. 161 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 95 lit. b i c projektu, katalogu danych osobowych kandydatów do przysposobienia dziecka i dzieci zgłoszonych do przysposobienia przetwarzanych przez ośrodki adopcyjne, wojewódzkie banki danych i centralny bank danych, oraz ministra właściwego do spraw rodziny.

W pierwszej kolejności organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych jednoznacznie negatywnie ocenia wprowadzenie możliwości przetwarzania

przez ośrodki adopcyjne oraz ministra właściwego do spraw rodziny wizerunków kandydatów do przysposobienia dziecka (art. 161 ust. 2 zdanie wstępne ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 95 lit. b tiret pierwsze projektu i art. 161 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawany przez art. 1 pkt 95 lit. b tiret szóste projektu), a przez ośrodki adopcyjne, wojewódzkie banki danych i centralny bank danych, oraz ministra właściwego do spraw rodziny działającego jako organ centralny w rozumieniu *Konwencji o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, sporządzonej w Hadze dnia 29 maja 1993 r.* (Dz. U. z 2000 r. poz. 448 oraz z 2002 r. poz. 17) wizerunków dzieci zgłoszonych do przysposobienia (art. 161 ust. 3 zdanie wstępne ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 95 lit. c tiret pierwsze projektu i art. 161 ust. 3 pkt 14 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawany przez art. 1 pkt 95 lit. c tiret piąte projektu). Wizerunek nie jest bowiem cechą, która w jakikolwiek sposób – pozytywny bądź negatywny – powinna wpływać na przysposobienie dziecka. Taka praktyka może wręcz prowadzić do dyskryminacji osób, których dane są przetwarzane, w oparciu o czysto subiektywne odczucia. Gromadzenie przez ośrodki adopcyjne, wojewódzkie banki danych i centralny bank danych, oraz ministra właściwego do spraw rodziny wizerunków kandydatów do przysposobienia dziecka i dzieci zgłoszonych do przysposobienia należy również ocenić przez pryzmat ryzyka ewentualnego wycieku danych, czy nieuprawnionego dostępu do danych, których skutki byłyby w takim przypadku wyjątkowo dotkliwe. Choć więc Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych akceptuje rozszerzenie katalogu przetwarzanych danych osobowych o takie informacje jak pozbawienie, zawieszenie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej kandydatów do przysposobienia dziecka (art. 161 ust. 2 pkt 4a ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawany przez art. 1 pkt 95 lit. b tiret piąte projektu), czy figurowanie lub niefigurowanie kandydatów do przysposobienia dziecka w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (art. 161 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawany przez art. 1 pkt 95 lit. b tiret szóste projektu), to na przetwarzanie przez ośrodki adopcyjne, wojewódzkie banki danych i centralny bank danych, oraz ministra właściwego do spraw rodziny wizerunków

kandydatów do przysposobienia dziecka i dzieci zgłoszonych do przysposobienia zgodzić się nie może.

Jako nadmiarowe Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych ocenia też rozszerzenie w odniesieniu do kandydatów do przysposobienia dziecka katalogu dotyczących ich danych osobowych przetwarzanych przez ośrodki adopcyjne oraz ministra właściwego do spraw rodziny o informacje o wcześniejszych związkach małżeńskich (art. 161 ust. 2 zdanie wstępne ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 95 lit. b tiret pierwsze projektu i art. 161 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 95 lit. b tiret czwarte projektu).

Dodatkowo – już po wyrażeniu przez organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych ostatniej opinii o projekcie – katalog danych osobowych przetwarzanych przez ośrodki adopcyjne, wojewódzkie banki danych i centralny bank danych, oraz ministra właściwego do spraw rodziny został przez Projektodawcę rozszerzony o wyznanie i pochodzenie etniczne kandydatów do przysposobienia dziecka i dzieci zgłoszonych do przysposobienia (art. 161 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawany przez art. 1 pkt 95 lit. b tiret szóste projektu, oraz art. 161 ust. 3 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawany przez art. 1 pkt 95 lit. c tiret piąte projektu).

- III.** Względ na brzmienie motywu 31 rozporządzenia 2016/679, zgodnie z którym: „[...] żądanie ujawnienia danych osobowych, z którym występują [...] organy publiczne, powinno zawsze mieć formę pisemną, być uzasadnione, mieć charakter wyjątkowy, nie powinno dotyczyć całego zbioru danych ani prowadzić do połączenia zbiorów danych. [...]”, jak również argumentację zamieszczoną w pkt I. akapit drugi niniejszego pisma, przemawia za zakwestionowaniem przez Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych dyspozycji art. 182a ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dodawanego przez art. 1 pkt 115 projektu. Samodzielne uzyskiwanie drogą elektroniczną przez starostę oraz kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, określonych danych z systemu informacji oświatowej oraz wykazu studentów i wykazu osób ubiegających się o stopień doktora będącego częścią Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on nie daje się pogodzić z możliwością sprawowania

przez administratorów tych systemów teleinformatycznych realnej, uprzedniej kontroli nad udostępnieniem przetwarzanych w tych systemach danych osobowych oraz uniemożliwia administratorom weryfikację zasadności pozyskania danych. Prowadzić może także do naruszenia zasady rozliczalności z art. 5 ust. 2 rozporządzenia 2016/679.